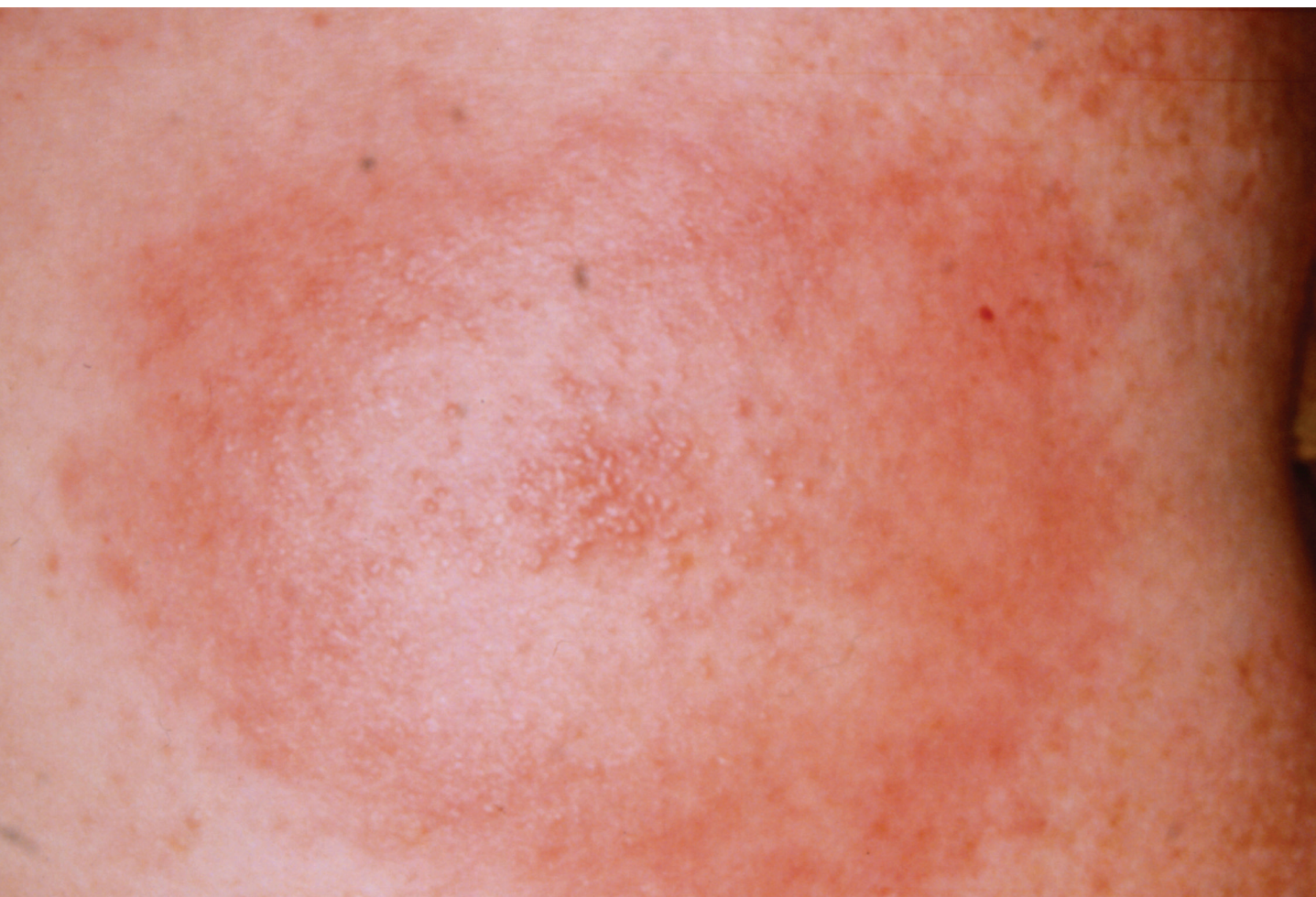

6.

ΛΟΙΜΩΔΗ

ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Τα λοιμώδη νοσήματα είναι γνωστά σαν παιδικές αρρώστιες. Διαιρούνται σε δύο κατηγορίες. Στη μία από αυτές ανήκουν οι παιδικές αρρώστιες οι οποίες έχουν ως αιτία ιό και στην άλλη εκείνες που έχουν ως αιτιολογικό παράγοντα κάποιο μικρόβιο. Η μία από τις κύριες διαφορές μεταξύ ιών και μικροβίων είναι, μεταξύ των άλλων χαρακτηριστικών γνωρισμάτων τα οποία δεν είναι σκόπιμο να αναφέρουμε, ότι οι μνν ιοί δεν καταπολεμούνται με αντιβιοτικά σε αντίθεση με τα μικρόβια τα οποία καταπολεμούνται με αντιβιοτικά.

Στη συνέχεια θα αναφέρονται συχνά κάποιοι όροι, τους οποίους εξηγούμε παρακάτω:

- **Συμπτώματα** είναι τα χαρακτηριστικά κλινικά ευρήματα που φανερώνουν νοσηρή κατάσταση
- **Σημεία** είναι τα διακριτικά γνωρίσματα της νόσου που εκδηλώνονται με την εξωτερική εμφάνιση
- **Χρόνος επώασης** είναι το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από τη στιγμή που εισέλθει στον οργανισμό ένας ιός ή ένα μικρόβιο μέχρι την εκδήλωση των πρώτων συμπτωμάτων ή σημείων της νόσου
- **Χρόνος μετάδοσης** είναι το χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια του οποίου ένα άτομο που νοσεί από κάποιο λοιμώδες νόσημα μεταδίδει τον ιό ή το μικρόβιο σε ένα άλλο
- **Παθητική ανοσία** είναι η παρουσία αντισωμάτων σ' ένα παιδί (νεογέννητο ή βρέφος) τα οποία έχουν μεταφερθεί από τη μητέρα προς το παιδί, έτσι ώστε για κάποιο χρονικό διάστημα το μωρό ή το βρέφος είναι καλυμμένο προς το ενδεχόμενο νόσησης από κάποια παιδική αρρώστια. Ένα τέτοιο γεγονός βοηθά ώστε τουλάχιστον για τους 3 πρώτους μήνες τα νεογέννητα να μην προσβάλλονται από λοιμώδη νοσήματα
- Ο όρος **ανοσία** δηλώνει ότι ο οργανισμός ενός ατόμου έχει δημιουργήσει φυσική (παθητική) ή επίκτητη ιδιότητα να μην προσβάλλεται από ορισμένες ασθένειες.

Θα αναφερθούμε πρώτα στα ιογενούς αιτιολογίας λοιμώδη νοσήματα και στη συνέχεια στα μικροβιακής αιτιολογίας.

ΙΟΓΕΝΗ ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Βρεφική ροδάνθη

(αιφνίδιο εξάνθημα ή αιφνίδιο ερύθημα)

Η βρεφική ροδάνθη είναι ένα νόσημα των βρεφών και μικρών παιδιών που χαρακτηρίζεται από υψηλό πυρετό διάρκειας 1-5 ημερών και έχει το χαρακτηριστικό γνώρισμα ότι εμφανίζεται ένα εξάνθημα αμέσως μετά την υποχώρηση του πυρετού. Ο **χρόνος επώασης** είναι 7-17 ημέρες (μέσος όρος 10 ημέρες). Ο τρόπος μετάδοσης δεν είναι ακριβώς γνωστός.

Συμπτώματα και σημεία: Ξαφνική εμφάνιση πυρετού, ο οποίος μπορεί να φτάνει στους 41,5°C. Ο πυρετός παραμένει για 1 έως 5 ημέρες (κατά μέσο όρο 3 ημέρες) και στη συνέχεια, ενώ υποχωρεί απότομα, εμφανίζεται το χαρακτηριστικό εξάνθημα. Το εξάνθημα είναι ήπιο ερυθματώδες, μικροκηλιδώδες και περιορίζεται κυρίως στον κορμό. Μερικές κηλίδες μοιάζουν με εκείνες της ερυθράς. Πειστικά κλινικά ευρήματα δεν υπάρχουν εκτός από το εξάνθημα το οποίο κάνει την εμφάνισή του, μόλις υποχωρήσει ο πυρετός, παρόλο ότι αρκετά παιδιά παρουσιάζουν κάποια φαρυγγίτιδα, διόγκωση των αυχενικών λεμφαδένων (λεμφαδένων που παρατηρούνται ένθεν και ένθεν του τραχήλου) και ανησυχία. Από πλευράς επιπλοκών το μόνο που μπορεί να συμβεί είναι πυρετικοί σπα-

σμοί, οι οποίοι φυσικά έχουν σχέση με την απότομη άνοδο του πυρετού. Έχει αναφερθεί επίσης ένας είδος εγκεφαλοπάθειας αλλά πιστεύεται ότι αποτελεί ιδιαίτερα σπάνια επιπλοκή και εμείς τουλάχιστον στη μακροχρόνια καριέρα μας δεν έχουμε παρατηρήσει ποτέ κάτι σχετικό. Η αντιμετώπιση γίνεται μόνο με αντιπυρετικά για την καταπολέμηση του πυρετού, όπως επίσης και μπάνιο για τον ίδιο σκοπό. Η πρόγνωση είναι πάρα πολύ καλή και συμπερασματικά πρέπει να πούμε ότι δεν υπάρχει ένα δυσάρεστο αποτέλεσμα που να προβληματίζει τους γονείς. Πιστεύεται ότι αυτή η παιδική αρρώστια αφήνει μόνιμη ανοσία.

Ιλαρά

Η ιλαρά είναι παιδική αρρώστια με πολύ υψηλό βαθμού μεταδοτικότητα και με τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης μεταξύ των ηλικιών 2 και 14 χρόνων. Μεταδίδεται εύκολα από άτομο σε άτομο με τα σταγονίδια που εκπέμπονται από το στόμα και με την επαφή αντικειμένων πρόσφατα μολυνθέντων από τη μύτη ή το φάρυγγα παιδιών που βρίσκονται σε προδρομικό στάδιο εμφάνισης της νόσου, δηλαδή 3-5 ημερών. Ο **χρόνος επώασης** είναι 8-14 ημέρες, με το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών να εμφανίζουν τα συμπτώματα γύρω στη 10η ημέρα μετά την επαφή με κάποιον πάσχοντα. Ο χρόνος μετάδοσης είναι 5 ημέρες πριν και 5-7 ημέρες μετά την εμφάνιση του εξανθήματος. Η **παθη-**

τική ανοσία διαρκεί από τη γέννηση μέχρι και τον 10ο-11ο μήνα της ηλικίας (χάρη στα αντισώματα που έχει πάρει το μωρό από τη μητέρα).

Συμπτώματα και σημεία: Πυρετός είναι συνήθως το πρώτο σημείο που εμφανίζεται και παραμένει καθ' όλη τη διάρκεια της αρχικής φάσης. Ο πυρετός κυμαίνεται από 38,3°C μέχρι 40°C, έχει δε την τάση να ανέρχεται λίγο πριν από την εμφάνιση του εξανθήματος και να υποχωρεί κάπως μετά την εμφάνιση του τελευταίου. Συγχρόνως παρουσιάζεται πόνος στο φάρυγγα, ρινόρροια (τρέχει η μύτη) και ξηρός, «χωρίς φλέματα», βήχας. Αυτά είναι συχνά συμπτώματα του προδρομικού σταδίου.

Εμφανίζεται επίσης επιπεφυκίτιδα στα μάτια χωρίς έκκριμα (τσιμπλα), που συνοδεύεται από φωτοφοβία (το παιδί ενοχλείται από το φως). Ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα της ιλαράς, με το οποίο γίνεται και η οριστική της διάγνωση, είναι οι λεγόμενες κηλίδες korlik, οι οποίες είναι λεπτές άσπρες κηλίδες σαν πιτσιλίσματα διάσπαρτα από ασβέστη σε μια ωχρή ερυθριματώδη βάση, αρχικά στο εσωτερικό των παρειών. Αργότερα όμως είναι δυνατό να επεκταθούν και στο βάθος του στόματος και παραμένουν εκεί μέχρι την 3η-4η ημέρα της προδρομικής φάσης. Οι κηλίδες αυτές εξαφανίζονται βαθμιαία, καθώς κάνει την εμφάνισή του το εξάνθημα και εδραιώνεται.

Το εξάνθημα προβάλλει την 5η περίπου ημέρα της νόσου, είναι ροδόχρονο, κηλιδώδες, ακανόνιστο ερύθημα, γίνεται σκούρο γρήγορα και συνενώνεται σε μεγαλύτερες κόκκινες επιφάνειες διαφόρου μεγέθους και σχήματος. Το εξάνθημα αυτό υποχωρεί για λίγο στην περιοχή όπου πιέζεται. Αρχικά κάνει την εμφάνισή του στο πρόσωπο και πίσω από τα αυτιά, στη συνέχεια εξαπλώνεται προς το στήθος και την κοιλιά και τέλος, προς τα άκρα. Η διάρκειά του είναι 4 μέχρι 7 ημέρες και μπορεί να συνοδεύεται από ήπιο κνησμό (φαγούρα). Μπορεί να ακολουθήσει σε ορισμένες περιοχές μια απολέπιση του δέρματος, ιδιαίτερα στο πρόσωπο και στον κορμό, η οποία διαρκεί 2-3 ημέρες.

Επιπλοκές οι οποίες μπορούν να συμβούν μετά από νόσηση από ιλαρά, είναι ωτίτιδα, η οποία εμ-

φανίζεται προς το τέλος της προδρομικής φάσης ή κατά τη διάρκεια της παρουσίας του εξανθήματος. Άλλη επιπλοκή είναι η τραχειοβρογχίτιδα (ερεθισμός της τραχείας και των βρόγχων), που η εμφάνισή της συνοδεύεται συνήθως από βήχα παραγωγικό, δηλαδή υγρό. Άλλες επιπλοκές που μπορούν να συμβούν είναι βρογχοπνευμονία, εγκεφαλίτιδα η οποία συμβαίνει με συχνότητα 1 στις 3.000 περιπτώσεις και μάλιστα άσχετα με τη σοβαρότητα της ιλαράς. Αιμορραγική ιλαρά είναι μια άλλη επιπλοκή, ευτυχώς σπάνια, διότι είναι πολύ επικίνδυνη και χαρακτηρίζεται από γενική αιμορραγία. Όμως δεν αποκλείεται η αναζωπύρωση κάποιας ενεργούς προϋπάρχουσας πνευμονικής φυματίωσης. Η αντιμετώπιση της ιλαράς συνίσταται στην απομόνωση για μία εβδομάδα του παιδιού από τη στιγμή εμφάνισης του εξανθήματος και παραμονή στο κρεβάτι μέχρι την υποχώρηση του πυρετού.

Θεραπεία: Χορηγούνται αντιπυρετικά και είναι απαραίτητη σχολαστική καθαριότητα. Φροντίζουμε ο χώρος που βρίσκεται ο ασθενής να είναι σκοτεινός, γιατί ενοχλείται από το φως. Οι επιπλοκές, σε περίπτωση που εμφανιστούν, πρέπει να αντιμετωπιστούν ανάλογα από το γιατρό.

Η **ανοσία** είναι ισόβια. Προφύλαξη νόσησης από ιλαρά γίνεται με το σχετικό εμβολιασμό, στον οποίο αναφερόμαστε λεπτομερώς στο κεφάλαιο περί εμβολιασμού. Τα τελευταία χρόνια, λόγω του συστηματικού εμβολιασμού μαζί με το εμβόλιο κατά της ερυθράς και παρωτίτιδας, η νόσος στη χώρα μας έχει σχεδόν εκλείψει.

Ερυθρά

Η ερυθρά ή αλλιώς στη λαϊκή γλώσσα «κοκκινίτσα» είναι ήπια εμπύρετη λοιμώδης νόσος, αλλά δεν είναι τόσο λοιμογόνος, όσο η ιλαρά και η ανεμοβλογιά. Βέβαια η επιδημική μορφή στη χώρα μας τουλάχιστον έπαψε να υπάρχει, αφού γίνεται συστηματικός εμβολιασμός των παιδιών. Μετάδοση γίνεται μάλλον με τα σταγονίδια. Ο **χρόνος επώασης** είναι 12 με 21 ημέρες (μέσος όρος 16 ημέρες). Ο **χρόνος μετάδοσης** είναι 2 ημέρες πριν από την

εμφάνιση του εξανθήματος μέχρι 5 ημέρες μετά. **Παθητική ανοσία** δημιουργείται στο παιδί με αντισώματα που παίρνει από τη μητέρα και αυτή διαρκεί μέχρι τον 10ο μήνα της ζωής.

Συμπτώματα και σημεία: Ελαφρά καταβολή δυνάμεων, ενίοτε εμφάνιση διογκωμένων αδένων σε ορισμένα μέρη του σώματος, χωρίς όμως καταρροϊκά συμπτώματα. Λόγω του ότι η ερυθρά είναι ήπια αρρώστια, σε μικρά παιδιά τα προδρομικά συμπτώματα είναι δυνατό να μην γίνουν αντιληπτά από τους γονείς. Το εξάνθημα μπορεί να είναι το πρώτο σημείο της νόσου και συνίσταται από ωχρές, λεπτές, ερυθρηματώδεις κηλίδες, οι οποίες εμφανίζονται πρώτα στο πρόσωπο και επεκτείνονται γρήγορα στον κορμό και τα άκρα. Το εξάνθημα εξαφανίζεται μέχρι την 3η ημέρα από την εμφάνισή του. Η θερμοκρασία του σώματος δεν είναι υψηλή, σπάνια υπερβαίνει τους 38,3°C και συνήθως διαρκεί λιγότερο από 2 ημέρες.

Επιπλοκές: Αν η μητέρα δεν έχει περάσει ερυθρά ή δεν έχει εμβολιαστεί και νοσήσει από τη νόσο κατά τη διάρκεια του πρώτου μήνα της εγκυμοσύνης, υπάρχει κίνδυνος σε ποσοστό 50% για βλάβες του εμβρύου (καταρράχτης, συγγενής καρδιοπάθεια, κώφωση, γενετική καθυστέρηση, μικροκεφαλία).

Θεραπεία: Απομόνωση του πάσχοντος παιδιού, κυρίως για να μην έρθει σε επαφή με εγκυμονούσες γυναίκες που βρίσκονται στο πρώτο τρίμηνο της εγκυμοσύνης.

